

Redactioneel

Wat heeft de aanschaf van een ijskast om camembert te bewaren te maken met de benoeming van een rector op een hoofdstedelijk gymnasium? Het antwoord vindt u in dit nummer van *Krisis*, waarin de sociologische (maar ook filosofische, economische en antropologische) theorie van Luc Boltanski en Laurent Thévenot centraal staat. In plaats van een kritische sociologie willen dezen een sociologie van de kritiek ontwikkelen: een sociologie die de rechtvaardigingen die mensen zelf voor hun handelen geven, serieus neemt, en niet probeert deze als illusies of verkapt eigenbelang te ontmaskeren. Die argumenten brengen zij thuis in verschillende rijken, zoals dat van de inspiratie, het huiselijke rijk, het rijk van de markt en het burgerschapsrijk; en voor elk van deze rijken vonden zij een filosoof die het vocabulaire dat erbij hoort, het meest zuiver heeft gearticuleerd. Zo kan filosofie tenminste ook eens over camembert gaan, zoals wanneer het kopen van een ijskast gerechtvaardigd moet worden. Maar niet alleen het rechtvaardigen komt aan bod, ook de liefde, die niet te rechtvaardigen valt.

Het auteurscollectief *Lieve de Recht & Co*, dat Boltanski & Thévenot introduceert, laat er ondanks zijn kritische kanttekeningen geen twijfel over bestaan dat deze sociologie zelf met glans in het rijk van de inspiratie thuis hoort. Odile Verhaar gebruikt hun model om een conflict door te lichten waarbij indertijd de emoties hoog opliepen: de benoeming van een rector voor het Amsterdamse Barlaeusgymnasium. Zelden zijn de meningen rond het positieve actiebeleid zo uitgesproken en onverzoenlijk geweest als in deze affaire, die bovendien uit en te na in de pers werd uitgespit. Odile Verhaar laat zien hoe de verschillende argumenten met behulp van de rijken van Boltanski & Thévenot uiteengerafeld en verhelderd kunnen worden, maar ook dat die rijken minder eenduidig gedefinieerd kunnen worden dan op het eerste gezicht lijkt.

In de overige twee artikelen wordt een origineel licht geworpen op fundamentele kwesties in de politieke filosofie. Judith Vega stelt in 'De filosofen van het dagelijks kwaad' de blinde vlek van het liberalisme aan de orde: het geweld dat burgers elkaar onderling aandoen, het alledaagse kwaad van de burgerlijke maatschappij. Twee filosofen uit geheel uiteenlopende tradities, René Girard en Judith Shklar, hebben zich met deze kwestie omstandig uiteengezet en Vega gaat uitgebreid op hun liberalisme-kritiek in. Girard is daarbij de verklaarde anti-liberaal, die als een filosofische satyr de roze sluier van onze liberale samenleving trekt, terwijl Shklar in navolging van Montaigne en Montesquieu een beroep doet op 'de moed van het slachtoffer' om zo het liberalisme van binnenuit ontvankelijker te maken

voor het geweld en de wreedheid binnen de eigen grenzen. Op geheel verscheiden wijze geven beide auteurs het liberalisme een lesje in nederigheid - en dat is in de dagen van Bolkestein geen overbodige luxe.

Marin Terpstra bespreekt in 'Het oog dat van zichzelf wegkijkt' de mogelijkheden en grenzen van het zogeheten descriptief decisionisme. Hij doet dit aan de hand van het proefschrift 'Macht und Sein' van Jeroen Buve en 'Macht und Entscheidung' van Panajotis Kondylis, waaraan het proefschrift is gewijd. Het descriptief decisionisme is gericht op een onderzoek naar de werkzaamheid van wereldbeelden in de geschiedenis. Deze wereldbeelden worden begrepen als produkt van een soort oerbeslissing, een ideële reactie jegens een als reëel ervaren vijand. De filosofie staat niets anders te doen dan dergelijke wereldbeelden te beschrijven en te plaatsen in hun contingente historische context, aldus Kondylis. Buve daarentegen houdt vast aan een 'metafysisch' standpunt, vanwaaruit de wereldbeelden beoordeeld zouden kunnen worden. Terpstra bespreekt beide posities uitgebreid en kritisch, en komt zelf uiteindelijk het dichtst in de buurt van Kondylis. Maar juist als de discussie in diens termen wordt gezien, blijkt dat de door Buve ingebrachte bezwaren tegen het descriptief decisionisme ten dele wel degelijk standhouden.

Verspreid door dit nummer van *Krisis* treft u de beeldende bijdrage 'Het Gesprek' van Frits Dijcks aan. In de rubriek recensies tenslotte bespreekt Bert van den Brink Jürgen Habermas' 'Erläuterungen zur Diskursethik', recenseert Marli Huijjer de dissertatie 'Alzheimer's disease' van Rob Dillman, wordt door Ruud Abma het proefschrift 'Terug naar het behouden huis' van Ruud Weijers besproken, en gaat Marc Berg in op Harry Collins' nieuwste boek 'Artificial Experts'.